

CONSECRATIEMUNTEN OP NAAM VAN CLAUDIUS II GOTHICUS

Eddy Schutyser

Wie op zoek is naar Romeinse munten, vindt zeer regelmatig kleine muntjes met op de voorzijde het gekroonde hoofd van keizer Claudius II (268-270) met daarrond de tekst **DIVO CLAVDIO** wat “aan de (ver)god(delijke)” Claudius betekent.

In de Romeinse tijd was het de gewoonte keizers, naar wie werd opgekeken (ook vaak om politieke redenen), de goddelijke status toe te kennen. Zo vinden wij reeds sedert de regering van Augustus, munten opgedragen aan de “goddelijke” Iulius (Caesar), een traditie die zich zou verder zetten tot onder het bewind van de zonen van Constantijn de Grote. Een belangrijk boek i.v.m. deze munten, die “Consecratiomunten” werden genoemd (naar de meest voorkomende tekst op de keerzijde) is van de hand van Peter N. Schulten *Die Typologie der römischen Konsekrationsprägungen* (Numismatischer Verlag P.N. Schulten, Frankfurt 1979).

Dergelijke consecratiomunten werden ook na de dood van Claudius II geslagen in de diverse muntplaatsen die actief waren tijdens de regering van deze keizer, uitzondering evenwel voor Antiochia waar geen (sommigen beweren één type) dergelijke munten werden geslagen.

Veel van deze munten zijn van betreuenswaardige kwaliteit. Wat zou de oorzaak daarvan kunnen zijn?

Na de dood van Claudius, te wijten aan ziekte (pest) of aan moord (volgens sommige bronnen gaat daarbij zijn opvolger Aurelianus niet geheel vrijuit...), willen zijn opvolgers in de gunst van het volk en van het leger komen en geven daarom munten uit met de vermelding van hun illustere voorganger. Claudius' broer, Quintillus, deed dat, maar ook diens rivaal, Aurelianus, die door zijn troepen tot keizer was uitgeroepen en na de zelfmoord van Quintillus officieel als keizer werd erkend. Beiden hebben munten uitgegeven met de vergoddelijkte Claudius op. Dergelijke munten werden zelfs tijdens de regering van Probus nog vervaardigd. Ook Constantijn de Grote heeft nog “divo”-muntjes geslagen op naam van zijn grootoom, Claudius.

We onderscheiden drie grote groepen “Divo”-munten: de eerste zoals daarnet aangehaald, uitgegeven door de officiële keizers, een tweede groep, de zogenaamde “Italiaanse imitaties”, dateren van tijdens de regering van keizer Aurelianus. S. Estiot in *La Venera II*, heeft hiervoor een interessante verklaring. Zo beweert hij dat, toen Aurelianus in 271 besloot om het muntatelier te Rome te sluiten omdat dit atelier munten had vervaardigd van een te laag gewicht en te gering zilveragehalte, er een opstand kwam onder het muntpersoneel, die bloedig werd onderdrukt. De muntmeesters vluchtten naar Noord-Italië, waar zij hun activiteit officieus verder zetten.

Zij sloegen ongetwijfeld grote hoeveelheden dergelijke muntjes, waarbij voor de eerste emissies niet te achterhalen is of die van vóór de opstand dateren of van kort daarna, hoewel het gemiddeld gewicht en de diameter meestal lager was dan bij de officiële. Doch stilaan worden het graveerwerk en de uitvoering minder verzorgd.

Deze imitaties moeten we reeds bestempelen als “eigentijdse vervalsingen”. Dat daarbij voor een afbeelding van Claudius II werd gekozen, ligt voor de hand. Toen de muntmeesters Rome ontvluchtten, was dit type datgene wat toen werd geslagen en men kan zich moeilijk voorstellen dat deze “vluchtelingen” munten zouden vervaardigen met daarop de afbeelding van Aurelianus, hun boosdoener...

Zoals vaak het geval was, werden deze types op hun beurt in Gallië overtalrijk nagebootst, waarbij de kwaliteit van munt en afbeelding steeds verder achteruit bleven gaan (derde groep).

Dit artikel heeft tot doel even verder in te gaan op de diverse types consecratiomunten, zoals ik die heb aangetroffen in de literatuur, op (fotografische) afbeeldingen, in muntvondsten, veilingen en verzamelingen. Bij de opbouw van dit artikel wens ik mij te beperken tot de eigenlijke consecratiomunten en niet tot de zeer diverse hybride munten welke bekend zijn. Dit artikel zal m.a.w. handelen over antoniniani met op de voorzijde de afbeelding van Claudius II en als tekst **DIVO CLAVDIO** (+ variaties) en op de keerzijde **CONSECRATIO, CONSACRATIO** of **CONSAECRATIO**. Informatie over *alle* consecratiomunten, inclusief de hybride types kan men vinden in mijn boek *Munten van Claudius II en Quintillus, inclusief hun consecratiemunten*.

Zoals gezegd werden er consecratiomunten geslagen in volgende 4 (of 5?) ateliers:

Rome (**A**), atelieraanduidingen **P, S, T** en **Q**;

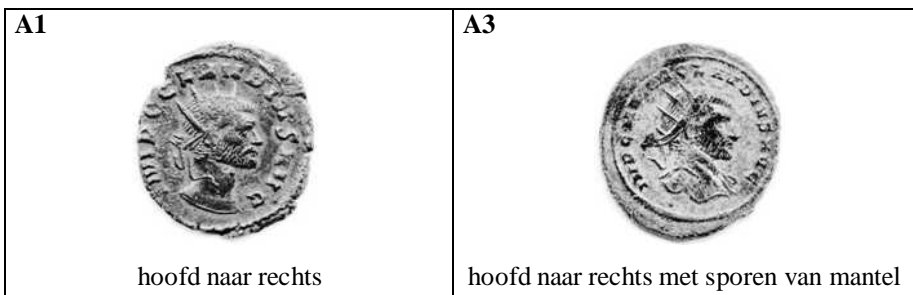
Milaan (**B**), atelieraanduidingen **T** en **Q** (P en S ontbreken);

Siscia (**C**), atelieraanduidingen **P, S, T** en **Q**;

Cyzicus (**E**), atelieraanduidingen **•, ••, •••**

(eventueel Antiochia (**F**) geen atelieraanduiding (op de keerzijde staan twee goden, Jupiter en Juno ¹. De voorzijde luidt: **IMP C CLAVDIVS AVG**. Deze munten vallen bijgevolg buiten het kader van dit artikel.)

Verder wens ik te vermelden dat het aantal voorzijdentypes “slechts” een vijftal bedraagt, deze komen als volgt voor:

A1 in muntplaatsen ²	A	B	C	E	(F)
A3	-	-	C	E	
B1	A	-	C	-	
B2	-	-	C	-	
D2	-	B	C	E	

De tekst op de voorzijde kan luiden ³

1 DIVO CLAVDIO in muntplaatsen	A	B	C	E
2 DIVO CLAVDIO GOTHICO	-	B	-	-
5 DIVO CLAVDIO AVG S	-	B	-	E

Wat de keerzijdenafbeeldingen betreft, wordt een volledig nieuwe indeling vooropgesteld. Daar waar de meeste referentiewerken zich beperken tot 3 hoofdtypen: **altaar** (2), **adelaar** (2) en **brandstapel** (1), wordt hierbij een zeer doorgedreven opsplitsing doorgevoerd, die het aantal keerzijden opvoert tot ca. 40 ⁴.

Betekenis van de keerzijdenafbeelding.

A. De brandstapel.

De brandstapel werd voor de eerste maal afgebeeld op een munt die keizer Antoninus Pius heeft laten slaan ter nagedachtenis van zijn vergoddelijkte echtgenote, Faustina. De afbeelding symboliseert de overgang van de sterfelijkheid naar de onsterfelijkheid en leidt op die manier de apotheose van de overleden vorst of vorstin in.

De “Rogus” of brandstapel werd op het Marsveld opgericht en bestond uit een bouwsel van meerdere verdiepingen, zodat het geheel op een trappenpiramide geleek. Het grondvlak van de benedenverdieping en de hogere niveaus was steeds vierkant en uiteraard van steeds kleinere afmetingen.

De onderste trap van deze piramide bevatte zeer brandbare materialen. Op de eerste verdieping bevond zich in het midden een grote poort langs waar de overledene ter crematie werd binnengebracht. Boven deze verdieping werden nog één of meer verdiepingen aangebracht met daar bovenop een quadriga (vierspan) of een adelaar voor de Divi of een biga (tweespan) of adelaarskooi voor de Diva.

De ganse piramide kon versierd worden met beelden, guirlandes en kleurrijke doeken.

Daar waar bij de meeste auteurs slechts melding wordt gemaakt van één type brandstapel, maak ik een onderscheid tussen zes verschillende hoofdtypes. Deze zijn als volgt:

Brandstapel 1

CONSACRATIO

Piramidevormige brandstapel in drie niveaus zonder zichtbare houtstapelings. Het onderste niveau telt langs weerszijden van de ingang 4 velden. Het hogere niveau telt zes velden.

Brandstapel 2

CONSACRATIO

Piramidevormige brandstapel in drie niveaus zonder **zichtbare** houtstapelings. Het onderste niveau telt langs weerszijden van de ingang vier velden. Het hogere niveau telt acht velden.

Brandstapel 3**CONSACRATIO
CONSECRATIO**

Piramidevormige brandstapel in drie niveaus met niet zichtbare houtstapeling. Het onderste niveau telt een stapeling van drie lagen, geschrinkt gestapeld. Het hogere niveau telt twee geschrinkte lagen met onderaan vijf velden en erboven vier velden.

Brandstapel 4**CONSECRATIO**

Piramidevormige brandstapel in drie niveaus met zichtbare houtstapeling. Het onderste niveau telt een stapeling van drie lagen, geschrinkt gestapeld. Het hogere niveau telt twee geschrinkte lagen.

Brandstapel 5**CONSACRATIO**

Piramidevormige brandstapel in drie niveaus met niet zichtbare houtstapeling. Het onderste niveau telt langs weerszijden van de ingang twee velden. Het hogere niveau telt vier velden.

Brandstapel 6**CONSACRATIO
CONSECRATIO**

Piramidevormige brandstapel in drie niveaus zonder zichtbare houtstapeling. Het onderste niveau toont de ingang. Het hogere niveau toont drie velden met in het midden een bolvormige versiering.

De keerzijdenafbeelding met brandstapel komt slechts voor in de muntplaats Cyzicus.

B. De adelaar.

De adelaar, die met zijn vlucht hoog boven de aarde opstijgt tot een voor mensen onbereikbare hoogte, symboliseert als “doodsarend” de overgang van de aardse naar de godenwereld. Zo wordt de adelaar gezien in de oosterse mythologie. Pas later werd hij met de hoogste godheid in verbinding gebracht. In het Oosten kende men de adelaar als “zonnevogel”, die de zielen van de overledenen terugbracht naar de zon, waar ze vandaan kwamen. De vereenzelviging van deze oud-oosterse dodenvogel met Jupiter is een idee van de Romeinen. Zij ook waren het die de Divus, de hoogste “politieke” rijksgod, gelijkschakelden met de oppergod Jupiter en hem diens gestalte lieten aannemen. Tijdens zijn leven was het immers de Divus die tijdens zijn triomftocht met Jupiter vereenzelvigd werd.

De literatuur maakt melding van twee soorten afbeeldingen van adelaars op consecratiemunten van Claudius II, namelijk de adelaar naar links of naar rechts. Onderzoek toont aan dat niet minder dan zes duidelijk verschillende voorstellingen van de adelaar voorkomen. Eén ervan behoort weliswaar tot de hybride munten (tekst: **SALVS AVGG**), maar wens ik toch te vermelden.

Arend 1a

**CONSACRATIO
CONSECRATIO
CONZACRATIO**

Arend staande naar rechts, kijkend naar links.

Arend 1b

SALVS AVGG

Arend staande naar rechts, kijkend naar links, de vleugels gespreid.

Arend 2a

**CONSACRATIO
CONSECRATIO**

Arend staande naar links, kijkend naar rechts.

Arend 2b**CONSECRATIO**

Arend staande naar links, kijkend naar rechts, de linker vleugel geheven.

Arend 2c**CONSECRATIO**

Arend staande naar links, kijkend naar rechts, met een krans in zijn snavel.

Arend 3**CONSACRATIO
CONSECRATIO**

Arend in vooraanzicht, kijkend naar rechts.

C. Het altaar.

Bij het altaartype gaat het meer om een symbolische weergave van de Ara dan van een gedetailleerde afbeelding ervan. Bij de Romeinse keizercultus bekleedt het altaar een centrale plaats en het is dan ook niet te verwonderen dat de voorstellingen ervan, samen met de adelaar, de meest voorkomende types zijn bij de consecratiemunten. Het motief wordt voor de eerste maal gebruikt door Tiberius voor Divus Augustus, met als keerzijde weliswaar **PROVIDENT**. In combinatie met de keerzijdenlegende **CONSECRATIO**, zien we dat voor het eerst op munten van Faustina II (176-180).

De meeste auteurs maken slechts een onderscheid tussen twee types altaar: een altaar met panelen of een altaar met guirlande. Uitbreider onderzoek i.v.m. deze types, zorgt voor een inventarisatie van een 30-tal diverse afbeeldingen. Hierbij moet ik evenwel laten opmerken, dat het aantal varianten dermate groot is, dat een summiere groepering van bepaalde voorstellingen zich opdringt. Ook worden enkele types met duidelijk barbaarse kenmerken in dit overzicht opgenomen omdat hun aanwezigheid op beurzen of in de handel voorkomt.

Altaar 1a**CONSACRATIO**

Altaar met langs beide zijden twee gescheiden zuilen. Het centrale paneel bestaat uit twee delen, meestal boven elkaar.

Altaar 1b**CONSACRATIO
CONSECRATIO**

Altaar met langs beide zijden twee gescheiden zuilen. Het centrale paneel bestaat uit vier delen.

Altaar 2a**CONSACRATIO
CONSECRATIO**

Altaar met een dubbele zuil langs beide zijden. Eén centrale vlam op het altaar.

Altaar 2b**CONSECRATIO**

Altaar met een dubbele zuil langs beide zijden. Een rij vlammen op het altaar.

Altaar 3Aa**CONSECRATIO**

Niet versierd altaar met één enkele zuil langs beide zijden. Eén centrale vlam op het altaar.

Altaar 3Ab

**CONSACRATIO
CONSECRATIO**

Niet versierd altaar met één enkele zuil langs beide zijden. Op het altaar zien we een vlammenrij.

Altaar 3Baa

CONSECRATIO

Altaar versierd met één guirlande, verder niets. Op het altaar één centrale vlam.

Altaar 3Bab

CONSECRATIO

Altaar versierd met één guirlande, verder niets. Op het altaar een vlammenrij.

Altaar 3Bb

CONSECRATIO

Altaar versierd met één guirlande, daarboven één of meer bolvormige versieringen.

Altaar 3Bc

CONSECRATIO

Altaar versierd met één guirlande die langs de beide zijden van het altaar naar beneden hangt.

Altaar 3Bd

**CONSACRATIO
CONSECRATIO**

Idem, maar dubbele guirlande.

Altaar 3Be

CONSECRATIO

Altaar met guirlande; de zuilen van het altaar zijn versierd.

Altaar 3Bf

CONSECRATIO

Altaar met één guirlande en onderaan twee panelen naast elkaar.

Altaar 3Bg

CONSECRATIO

Altaar met twee guirlandes naast elkaar en onderaan twee panelen naast elkaar.

Altaar 3Bh

CONSECRATIO

Altaar met guirlande bovenaan en boogvormige versiering onderaan.

Altaar 3Bi**CONSECRATIO**

Brandend altaar in de vorm van een dubbel vierkant met bolvormige versieringen. Een guirlande tooit het middelste paneel.

Altaar 3C**CONSECRATIO**

Altaar versierd met krans.

Altaar 3Da**CONSACRATIO
CONSECRATIO**

Altaar met weinig of geen treden, heeft vier panelen, elk voorzien van een bol- of ringvormige versiering.

Altaar 3Db**CONSACRATIO
CONSAECRATIO
CONSECRATIO**

Altaar met treden heeft vier panelen, elk voorzien van een bol- of ringvormige versiering.

Altaar 3Dc**CONSCRATIO
CONSECRATIO**

Het altaar is verdeeld in vijf panelen; het onderste loopt over de hele breedte van het altaar en is minder hoog. De panelen zijn soms voorzien van een bolvormige versiering.

Altaar 3Dd

**CONSACRATIO
CONSECRATIO**

De zijwanden van het altaar zijn zeer sterk naar binnen gebogen.

Altaar 3De

CONSECRATIO

Het altaar is hoog en smal en bestaat uit vier panelen met bolvormige versiering(en); het brandbekken wordt begrensd door verticale of bolvormige elementen.

Altaar 3Df

**CONSACRATIO
CONSECRATIO**

Het altaar is regelmatig van vorm en heeft vier panelen met bolvormige versieringen. Het brandbekken wordt niet begrensd.

Altaar 3Dg

CONSECRATIO

Het altaar heeft drie panelen (met een bolvormige versiering), een breed paneel bovenaan en twee smallere onderaan. De hoorns van het brandbekken zijn naar buiten gericht.

Altaar 3Dh

CONSECRATIO

Vierkant altaar met centraal vier panelen elk met een centrale bolvormige versiering. Het brandbekken heeft geen hoorns maar een ringvormige begrenzing.

Altaar 3Di**CONSECRATIO**

Smal altaar met talrijke verticaal aangebrachte bolvormige versieringen.

Altaar 3Dj**CONSECRATIO**

Altaar van onregelmatige vorm (barbaars ?).

Altaar 4A**CONSECRATIO**

Altaar zonder zuilen heeft de vorm van een dubbel vierkant met bovenin, een guirlande en daaronder een bolvormige versiering.

Altaar 4B**CONSACRATIO
CONSECRATIO**

Altaar zonder zuilen heeft de vorm van een dubbel vierkant met daarin vier panelen met bolvormige versiering.

Altaar 4C**CONSECRATIO**

Altaar zonder zuilen heeft de vorm van een enkel vierkant met (vier) panelen.

Referenties afbeeldingen:

Voorzijde A1	Privé verzameling	
Voorzijde A3	Privé verzameling	
Voorzijde B1	Privé verzameling	
Voorzijde B2	Normanby 847	
Voorzijde D2	Privé verzameling	
Brandstapel 1	verz. Gysen nr. 69	E026
Brandstapel 2	Alföldi 58/11	E029
Brandstapel 3	Privé verzameling	E030
Brandstapel 4	Normanby 1114	E040
Brandstapel 5	G.&M. Giessen 108/2032	E031
Brandstapel 6	Privé verzameling	E041
Arend 1a	Normanby 1114/1	A034
Arend 1b	Göbl Taf.42, 98x 0b(1)	A167
Arend 2a	Privé verzameling	E017
Arend 2b	Privé verzameling	A037
Arend 2c	Göbl Taf.33, 98m 0a(51)	A038
Arend 3	Normanby 1115/6	A039
Altaar 1a	veiling Hirsch 147 / 616	E001
Altaar 1b	Cunetio 2830	E002
Altaar 2a	Privé verzameling	A002
Altaar 2b	Brauweiler 501	A003
Altaar 3Aa	Brauweiler 489	A004
Altaar 3Ab	Ebay 3903292223	A005
Altaar 3Baa	Normanby 1113/1	A006
Altaar 3Bab	Brauweiler 490	A007
Altaar 3Bb	Çanakkale 2792	A060
Altaar 3Bc	Normanby 1113/6	A011
Altaar 3Bd	Privé verzameling	C001
Altaar 3Be	Glasgow, H.C.C., C.D.6	A014
Altaar 3Bf	Göbl Taf.39, 99r 0a(4)	A015
Altaar 3Bg	Göbl Taf.39, 99r 0a(2)	A016
Altaar 3Bh	Göbl Taf.43, 99y 0b(4)	A046
Altaar 3Bi	Privé verzameling	A016a
Altaar 3C	Privé verzameling	A017
Altaar 3Da	Göbl Taf.4, 23k 3(1)	B004
Altaar 3Db	Göbl Taf.83, 160a 2	C006
Altaar 3Dc	Normanby 1110/1	A020
Altaar 3Dd	Çanakkale 2775	A021
Altaar 3De	Beastcoins cv-261	A022
Altaar 3Df	Ig 619	A024
Altaar 3Dg	Privé verzameling	A025
Altaar 3Dh	Normanby 1110/11	A026
Altaar 3Di	La Venera 10591	A027
Altaar 3Dj	Brauweiler 498	A028
Altaar 4A	Göbl Taf.43, 99t 0b(4)	A051
Altaar 4B	Göbl Taf.36, 99m 0a(5)	A030
Altaar 4C	Çanakkale 2839	E012

Determineren van de munten:

Teneinde het determineren overzichtelijker te maken, werd gebruik gemaakt van volgende rubrieken:

- 1 tekst keerzijde
- 2 afbeelding keerzijde (zie tabel)
- 3 geen atelieraanduiding
- 4 atelieraanduiding *links in veld*⁵
- 5 idem *rechts in veld*⁶
- 6 idem in afsnede
- 7 muntplaats **A B C E**
- 8 tekst voorzijde **1 2 5**
- 9 afbeelding voorzijde: **A1 A3 B1 B2 D2**
- 10 volgnummer in het repertorium: indien **vet** en onderlijnd, werd de munt afgebeeld in het overzicht.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
CONSCRATIO	Altaar 1a	- / - / -					E	1	A1	<u>1</u>
	Altaar 1b	- / - / -					E	1	A1•	<u>2</u>
		- / - / -					E	1	A1••	<u>3</u>
		- / - / -					E	1	D2•	4
	Altaar 3Aa	- / - / -					E	1	A1	<u>5</u>
	Altaar 3Ab	- / - / -					E	1	A1•	<u>6</u>
	Altaar 3Bd	- / - / -					C	1	B1	<u>1</u>
	Altaar 3D ?	- / - / -					E	1	A1	7
	Altaar 3Db	- / - / -					C	1	A1	<u>2</u>
					- / - // P		C	1	A1	<u>3</u>
					- / - // P		C	1	A3	<u>4</u>
					- / - // P		C	1	B1	<u>5</u>
					- / - // S		C	1	A1	<u>6</u>
					- / - // S		C	1	B1	<u>8</u>
					- / - // T		C	1	A1	<u>9</u>
					- / - // T		C	1	B1	<u>11</u>

(?)		- / - // T•	C	1	A1	<u>12</u>
		- / - // Q	C	1	A1	<u>13</u>
		- / - // Q	C	1	B1	<u>15</u>
		- / - // Q	C	1	D2	<u>16</u>
(?)	- / - // -		E	1	A1•••	8
<hr/>						
Altaar 3Dd		- / - // S	C	1	A1	<u>7</u>
		- / - // T	C	1	A3	<u>10</u>
		- / - // Q	C	1	A1	<u>14</u>
<hr/>						
Altaar 3Df	- / - // -		C	4	A1	<u>30</u>
<hr/>						
Altaar 4B	- / - // -		E	1	A1	<u>9</u>
	- / - // -		E	1	A1•	<u>10</u>
	- / - // -		E	1	A1••	<u>11</u>
<hr/>						
Altaar 4C	- / - // -		E	1	A1••	<u>12</u>
<hr/>						
Arend 1a	- / - // -		E	1	A1	<u>13</u>
	- / - // -		E	1	A1•	<u>14</u>
	- / - // -		E	1	A1••	<u>15</u>
(?)	- / - // -		E	1	A1•••	16
<hr/>						
Arend 2a	- / - // -		E	1	A1	<u>17</u>
	- / - // -		E	1	A1•	<u>18</u>
	- / - // -		E	1	A1••	<u>19</u>
<hr/>						
Arend 3	- / - // -		E	1	A1	<u>20</u>
	- / - // -		E	1	A1••	<u>21</u>
	- / - // -		E	1	A1•••	<u>22</u>
	- / - // -		E	1	A3••	<u>23</u>
	- / - // -		E	1	A3•••	<u>24</u>
<hr/>						
Brandstapel 1	- / - // -		E	1	A1•	25
	- / - // -		E	1	A1••	<u>26</u>
	- / - // -		E	1	A1•••	<u>27</u>
	- / - // -		E	1	A3•••	<u>28</u>
<hr/>						
Brandstapel 2	- / - // -		E	1	A1	<u>29</u>
<hr/>						
Brandstapel 3	- / - // -		E	1	A1••	<u>30</u>
<hr/>						
Brandstapel 5	- / - // -		E	1	A1•••	<u>31</u>

CONSAECRATIO	Altaar 3Db	- / - // P	C	1	B1	<u>17</u>
		- / - // S	C	1	A1	<u>18</u>
		- / - // S	C	1	B1	<u>19</u>
		- / - // T	C	1	B1	<u>20</u>
		- / - // Q	C	1	A1	21
		- / - // Q	C	1	B1	<u>22</u>
		- / - // Q	C	1	D2	<u>23</u>

CONSCRATIO	Altaar 3Dj	- / - // -	A	1	A1	<u>1</u>
-------------------	-------------------	------------	---	---	----	----------

CONSECRATIO	Altaar 1b	- / - // -	E	1	A1•	<u>32</u>
		- / - // -	E	1	A1••	<u>33</u>
		- / - // -	E	1	D2•	<u>34</u>
<hr/>						
	Altaar 2a	- / - // -	A	1	A1	<u>2</u>
<hr/>						
	Altaar 2b	- / - // -	A	1	A1	<u>3</u>
<hr/>						
	Altaar 3Aa	- / - // -	A	1	A1	<u>4</u>
		- / - // -	A	3/4	A1	<u>44</u>
		- / - // -	A	3/4	D2	<u>45</u>
<hr/>						
	Altaar 3Ab	- / - // -	A	1	A1	<u>5</u>
<hr/>						
	Altaar 3Baa	- / - // -	A	1	A1	<u>6</u>
		- / - // -	A	4	A1	<u>58</u>
		- / - // -	A	4	B1	<u>59</u>
<hr/>						
	Altaar 3Bab	- / - // -	A	1	A1	<u>7</u>
		- / - // -	A	1	B1	<u>8</u>
<hr/>						
	Altaar 3Bb	- / - // -	A	1	A1	<u>9</u>
		- / - // -	A	1	B1	<u>10</u>
		- / - // -	A	4	A1	<u>60</u>
<hr/>						
	Altaar 3Bc	- / - // -	A	1	A1	<u>11</u>
		- / - // -	A	4	B1	<u>61</u>
<hr/>						
	Altaar 3Bd	- / - // -	A	1	A1	<u>12</u>
<hr/>						
	Altaar 3Be	- / - // -	A	1	A1	<u>13</u>
		- / - // -	A	1	D1	<u>14</u>

Altaar 3Bf	- / - // -	A 1 A1	<u>15</u>
Altaar 3Bg	- / - // -	A 1 A1	<u>16</u>
Altaar 3Bh	- / - // -	A 3/4 B1	<u>46</u>
Altaar 3Bi	- / - // -	A 1 A1	<u>16a</u>
Altaar 3C	- / - // -	A 1 A1	<u>17</u>
Altaar 3Da	- / - // -	B 1 A1	<u>1</u>
(?)	- / - // T	B 1 A1	<u>2</u>
	- / - // T	B 2 A1	<u>4</u>
Altaar 3Db	- / - // -	A 1 A1	<u>18</u>
(?)	- / - // -	A 3 A1	<u>40</u>
	- / - // -	A 3/4 A1	<u>47</u>
	- / - // -	A 3/4 B1	<u>48</u>
	- / - // -	A 4 A1	<u>62</u>
	- / - // P	C 1 B1	<u>26</u>
	- / - // S	C 1 A1	<u>27</u>
(?)	- / - // T	C 1 A1	<u>28</u>
(?)	- / - // -	E 1 A1...	<u>35</u>
Altaar 3Dc	- / - // -	A 1 A1	<u>20</u>
Altaar 3Dd	- / - // -	A 1 A1	<u>21</u>
	- / - // Q	B 1 A1	<u>3</u>
	- / - // P	C 1 A1	<u>24</u>
(?)	- / - // P	C 1 A3	<u>25</u>
	- / - // Q	C 1 A1	<u>29</u>
Altaar 3De	- / - // -	A 1 A1	<u>22</u>
	- / - // -	A 3/4 B1	<u>49</u>
	- / - // -	A 4 A1	<u>63</u>
Altaar 3Df	- / - // -	A 1 A1	<u>23</u>
	- / - // -	A 1 B1	<u>24</u>
	- / - // -	A 4 A1	<u>64</u>
Altaar 3Dg	- / - // -	A 1 A1	<u>25</u>
Altaar 3Dh	- / - // -	A 1 A1	<u>26</u>
	- / - // -	A 3/4 B1	<u>50</u>

Altaar 3Di	- / - // -	A 1	A1	<u>27</u>
Altaar 3Dj	- / - // -	A 1	A1	<u>28</u>
Altaar 4A	- / - // -	A 1	A1	<u>29</u>
	- / - // -	A 3	D2	<u>41</u>
	- / - // -	A 3/4	A1	<u>51</u>
	- / - // -	A 3/4	B1	<u>52</u>
Altaar 4B	- / - // -	A 1	A1	<u>30</u>
	- / - // -	A 1	B1	<u>31</u>
	- / - // -	A 3/4	D2	<u>53</u>
	- / - // -	A 4	A1	<u>65</u>
	- / - // -	A 4	B1	<u>66</u>
	- / - // -	E 1	A1•?	<u>36</u>
	Altaar 4C	- / - // -	A 1	A1
- / - // -	A 1	B1	<u>32</u>	
- / - // -	A 3/4	A1	<u>54</u>	
Arend 1a	- / - // -	A 1	A1	<u>34</u>
	- / - // -	A 3	A1	42
	- / - // -	A 4	A1	68
	- / - // -	B 2	A1	<u>5</u>
Arend 2a	- / - // -	A 1	A1	<u>35</u>
	- / - // -	A 1	B1	<u>36</u>
	- / - // -	A 3/4	B1	<u>55</u>
	- / - // -	A 4	A1	<u>68</u>
	- / - // -	A 4	D2	<u>69</u>
	- / - // -	E 1	A1••	<u>37</u>
Arend 2b	- / - // -	A 1	A1	<u>37</u>
	- / - // -	A 3/4	A1	<u>56</u>
Arend 2c	- / - // -	A 1	A1	<u>38</u>
Arend 3	- / - // -	A 1	A1	<u>39</u>
	- / - // -	A 3/4	D2	<u>57</u>
	- / - // -	A 4	A1	<u>70</u>
	- / - // -	A 4	B1	<u>71</u>
	- / - // -	A 4	D2	<u>72</u>
	- / - // -	E 1	A3••	<u>38</u>

Brandstapel 3	- / - // -	E	1	A1...	<u>39</u>
Brandstapel 4	- / - // -	E	1	A1...	<u>40</u>
Brandstapel 6	- / - // -	E	1	A1...	<u>41</u>
COVSACRATIO	Altaar 3Dc	- / - // T	A	1	A1 <u>19</u>

Hierna wordt een voorbeeld van bijna al de bekende munten afgebeeld met verwijzing naar de aanwezigheid in verzamelingen, vondsten, verkoopprijsten en veilingen.

Enkele afspraken:

- aanwezig maar niet afgebeeld
- X geïllustreerd
- X (+ **onderstreept**) gebruikte afbeelding
- (..) aantal gelijkaardige exemplaren aanwezig in de muntvondst.

De herkomst van de afbeelding kan zijn:

- A** Komin
- B** Normanby
- D** Bavai
- E** Brauweiler
- F** Alföldi, Studien
- H** Huvelin, Antioche
- I** Thibouville
- K** Ig
- L** La Vineuse
- O** Hunter Coin Cabinet, Glasgow
- P** Appleshaw
- Q** C.G.B. Rome XIII
- S** Göbl, Aurelianus
- T** Çanakkale
- V** La Venèra
- Y** Penningkabinet, Koninklijke Bibliotheek van België, Brussel

REPERTORIUM Consecratiemunten Type I:

Vz.: DIVO CLAVDIO (...)

Kz.: CONS..CRATIO

A Muntplaats: Roma

I

Vz.: DIVO CLAUDIO.

consecratiemunten met vermelding op Vz. en Kz.

1

Vz. A1 Ref. X Privé verzameling
Kz. CONSCRATIO

Altaar 3Dc

- / - // -

2

Vz. A1 Ref. X O C.D.7
Kz. CONSECRATIO X Privé verzameling

Altaar 2a

- / - // -

3

Vz. A1 Ref. X E 501
Kz. CONSECRATIO X S 99o 0a (23)

Altaar 2b

- / - // -

4

Vz. A1 Ref. X E 489
Kz. CONSECRATIO X S 99q 0b (1)
Altaar 3Aa X V 10637
- Y 198.A.6 (2)

- / - // -

5

Vz. A1 Ref. X E 495
Kz. CONSECRATIO X Privé verzameling

Altaar 3Ab

- / - // -

6

Vz. A1 Ref. - A 529 (1)
 Kz. **CONSECRATIO** X B 1113/1 & /3 - /5
 Altaar 3Baa X E 491
 - / - // - X Q 277
 X S 99l 0b (2)
 X T 2699
 X V 10373
 - Y 198.B.2 (1)

7

Vz. A1 Ref. X E **490** & 492
 Kz. **CONSECRATIO** X S 99m 0b (15)
 Altaar 3Bab
 - / - // -

8

Vz. B1 Ref. X S 99q 0b (1)
 Kz. **CONSECRATIO**
 Altaar 3Bab
 - / - // -

9

Vz. A1 Ref. X B 1113/2
 Kz. **CONSECRATIO** X E 488 & 497
 Altaar 3Bb X S 99m 0b (9)
 - Y 198.A.4 (1)
 X Privé verzameling

10

Vz. B1 Ref. X S 99q 0b (2)
 Kz. **CONSECRATIO**
 Altaar 3Bb
 - / - // -

11

Vz. A1 Ref. X B 1113/6
 Kz. **CONSECRATIO** X S 99m 0b (18)
 Altaar 3Bc
 - / - // -

12

Vz. A1 Ref. X S 99m 0b (14)
 Kz. **CONSECRATIO**
 Altaar 3Bd
 - / - // -

13

Vz. A1 Ref. X **S 99m 0b (10)**Kz. **CONSECRATIO**

Altaar 3Be

- / - / -

14

Vz. D1 Ref. X K 621

Kz. **CONSECRATIO** X **O C.D.6**

Altaar 3Be

- / - / -

15

Vz. A1 Ref. X **S 99r Oa (4)**Kz. **CONSECRATIO**

Altaar 3Bf

- / - / -

16

Vz. A1 Ref. X **S 99r Oa (2)**Kz. **CONSECRATIO**

Altaar 3Bg

- / - / -

16a

Vz. A1 Ref. X **Privé verzameling**Kz. **CONSECRATIO**

Altaar 3Bi

- / - / -

17

Vz. A1 Ref. - A 528 (1)

Kz. **CONSECRATIO** X S 99p 0b (7)

Altaar 3C

X **Privé verzameling**

- / - / -

18

Vz. A1 Ref. X **B 1110/6 & /4**Kz. **CONSECRATIO** X E 486

Altaar 3Db

X K 620

- / - / -

X T 2736 & 2767

X V 10518

- Y 198.A.5 (10)

19

Vz. A1 Ref. X **S 99o 0a (7)**
 Kz. **CONSECRATIO**
 Altaar 3Dc
 - / - // T

20

Vz. A1 Ref. X **B 1110/1**
 Kz. **CONSECRATIO** X Q 282
 Altaar 3Dc X T 2709
 - / - // - X V 10594

21

Vz. A1 Ref. X B 1110/12
 Kz. **CONSECRATIO** X S 99q 0a (3)
 Altaar 3Dd X T 2717 & **2775**
 - / - // - X V 10557

22

Vz. A1 Ref. X B 1110/10 & /8
 Kz. **CONSECRATIO** X Q 280
 Altaar 3De X S 991 0a (8)
 - / - // - X T 2789
 X **Privé verzameling**

23

Vz. A1 Ref. X **E 482**
 Kz. **CONSECRATIO** X O C.D.9
 Altaar 3Df X Q 279
 - / - // - X T 2720

24

Vz. B1 (?) Ref. X **K 619**
 Kz. **CONSECRATIO**
 Altaar 3Df
 - / - // -

25

Vz. A1 Ref. X B 1110/3, /2 & /5
 Kz. **CONSECRATIO** X E 477 & 478
 Altaar 3Dg X Q 283
 - / - // - X S 99m 0a (7)
 X T 2715
 X **Privé verzameling**

26

Vz. A1 Ref. X **B 1110/11**, /7 & /9
 Kz. **CONSECRATIO** X E 481 & 483
 Altaar 3Dh X T 2710
 - / - // -

27

Vz. A1 Ref. X **V 10591**
 Kz. **CONSECRATIO**
 Altaar 3Di
 - / - // -

28

Vz. A1 Ref. X **E 498**
 Kz. **CONSECRATIO** X S 991 0a (11)
 Altaar 3Dj
 - / - // -

29

Vz. A1 Ref. X **S 99m 0b (37)**
 Kz. **CONSECRATIO**
 Altaar 4A
 - / - // -

30

Vz. A1 Ref. X **S 99m Oa (5)**
 Kz. **CONSECRATIO**
 Altaar 4B
 - / - // -

31

Vz. B1 Ref. X **Privé verzameling**
 Kz. **CONSECRATIO**
 Altaar 4B
 - / - // -

32

Vz. A1 Ref. X **S 991 0a (14)**
 Kz. **CONSECRATIO**
 Altaar 4C
 - / - // -

33

Vz. B1 Ref. X **S 99q 0a (2)**
Kz. **CONSECRATIO**

Altaar 4C

- / - / -

34

Vz. A1 Ref. X **B 1114/1 - /5**
Kz. **CONSECRATIO** - I 1991 (1)

Arend 1a

- / - / -

X K 622

X Q 261

X S 981 0b (3)

X T 2692 etc

35

Vz. A1 Ref. X B 1115/1, /2 etc.
Kz. **CONSECRATIO** X E 506 etc.

Arend 2a

- / - / -

- I 1967 (14)

X **K 623**

X O C.D.1 etc.

X Q 262

X S 981 0a (3)

X T 2638 etc.

X V 10856 etc.

- Y 198.A.3 (8)

36

Vz. B1 Ref. X **B 98q 0a (1)**
Kz. **CONSECRATIO**

Arend 2a

- / - / -

37

Vz. A1 Ref. X B 1115/3 & /4
Kz. **CONSECRATIO** X Q 262

Arend 2b

- / - / -

X S 981 0a (4)

- Y 198.D.5 (1)

X **Privé verzameling**

38

Vz. A1 Ref. X **S 98m 0a (51)**
Kz. **CONSECRATIO**

Arend 2c

- / - / -

39

Vz.	A1	Ref. X	B 1115/6
Kz.	CONSECRATIO	X	E 508 etc.
	Arend 3	-	I 1981 (10)
	- / - / -	X	Q 264
		X	S 981 0a (2)
		-	Y 198.D.3 (3)

B Muntplaats: Mediolanum

I consecratiepunten met vermelding op Vz. en Kz.

a Vz.: DIVO CLAVDIO

1

Vz.	A1	Ref. X	S 23m 3
Kz.	CONSECRATIO		
	Altaar 3Da		
	- / - / -		

2

geen afbeelding

Vz.	A1	Ref. -	Muntvondst van Nieder Rentgen zie <i>Normanby</i> blz. 140 nr. 44.
Kz.	CONSECRATIO		
	Altaar 3Da		
	- / - / T		

3

Vz.	A1	Ref. X	O C.D.12
Kz.	CONSECRATIO		
	Altaar 3Dd		
	- / - / Q		

b Vz.: DIVO CLAVDIO GOTHICO

4

Vz.	A1	Ref. -	A 791 (6)
Kz.	CONSECRATIO	X	B 1141/1 - /4
	Altaar 3Da	X	E 505 (1)
	- / - / T	X	K 630 (1)
		X	Q 54
		X	S 23k 3 (1)
		X	T 2796 (2)
		X	V 10894 etc.
		-	Y 198.F.5 (1)

5

Vz. A1 Ref. X **S 24k 3**
Kz. **CONSECRATIO**

Arend 1a
- / - / -

C Muntplaats: Siscia

I

Vz.: DIVO CLAUDIO

consecratiemunten met vermelding op Vz. en Kz.

1

Vz. B1 Ref. X **Privé verzameling**
Kz. **CONSACRATIO**

Altaar 3Bd
- / - / -

2

Vz. A1 Ref. X **S 160a 0**
Kz. **CONSACRATIO** X V 10908
Altaar 3Db - Y 198.G.5 (1)

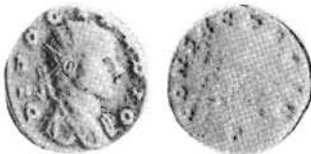
- / - / -

3

Vz. A1 Ref. - A 1014 (11)
Kz. **CONSACRATIO** - I 2124 (1)
Altaar 3Db X P 296 (1)
- / - // **P** X **S 160a 1**
X T 2799 (1)
X V 10899
- Y 198.F.2 (2)

4

Vz. A3 Ref. X **S 160b 1**
Kz. **CONSACRATIO**

Altaar 3Db
- / - // **P**

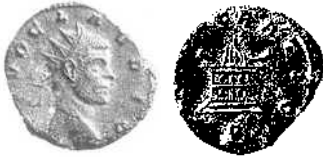
5

Vz. B1 Ref. - A 1015 (1)
Kz. **CONSACRATIO** X B 1142 (1)
Altaar 3Db - D (1)
- / - // **P** X **S 160d 1**

6		Vz. A1 Kz. CONSCRATIO Altaar 3Db - / - // S	Ref. - A 1014 (6) - D (4) - I2125 (1) X K 631 (1) X S 160a 2 X T 2802 etc - Y 198.F.4 (1)
7		Vz. A1 Kz. CONSCRATIO Altaar 3Dd - / - // S	Ref. X Y 198.F.3 (1)
8		Vz. B1 Kz. CONSCRATIO Altaar 3Db - / - // S	Ref. - A 1015 (1) X S 160d 2 X T 2801 X V 10913 (1)
9		Vz. A1 Kz. CONSCRATIO Altaar 3Db - / - // T	Ref. - A 1014 (5) X B 1143 (1) - D (2) X K 632 (1) X S 160a 3 X T 2804 (3) X V 10915 - Y 198.F.4 (1)
10		Vz. A3 Kz. CONSCRATIO Altaar 3Dd - / - // T	Ref. X S 160b 3
11		Vz. B1 Kz. CONSCRATIO Altaar 3Db - / - // T	Ref. X S 160d 3 X V 10919 (1)
12	geen afbeelding	Vz. A1 Kz. CONSCRATIO Altaar 3Db (?) - / - // T•	Ref. - zie <i>Normanby</i> blz. 141 nr. 58 (Prähistorisches Staatssammlung te München)

13

Vz. A1 Ref. - A 1014 (5)
 Kz. **CONSAECRATIO** X **S 160a 4**
 Altaar 3Db X T 2808 (3)
 - / - // **Q**

14

Vz. A1 Ref. X **Q 337**
 Kz. **CONSAECRATIO** - Y 198.F.6 (1)
 Altaar 3Dd
 - / - // **Q**

15

Vz. B1 Ref. A 1015 (1)
 Kz. **CONSAECRATIO** X **S 160d 4**
 Altaar 3Db X V 10920 (1)
 - / - // **Q**

16

Vz. D2 Ref. X **S 160c 4**
 Kz. **CONSAECRATIO** X T 2807 (1)
 Altaar 3Db
 - / - // **Q**

17

geen afbeelding

Vz. B1 Ref. - zie *Normanby* blz.
 Kz. **CONSAECRATIO** 141 nr. 48
 Altaar 3Db (Kunsthistorisches
 - / - // **P** Museum, Wenen)

18

Vz. A1 Ref. X S 162a 2
 Kz. **CONSAECRATIO** X **Y 198.G.2** (1)
 Altaar 3Db
 - / - // **S**

19

Vz. B1 Ref. X **S 162d 2**
 Kz. **CONSAECRATIO** zie *Normanby* blz.
 Altaar 3Db 141 nr. 54
 - / - // **S** (Kunsthistorisches
 Museum, Wenen)

20

Vz. B1 Ref. X Q 336
 Kz. **CONSAECRATIO** X S 162d 3
 Altaar 3Db - zie *Normanby* blz.
 - / - // T 141 nr. 60
 (Kunsthistorisches
 Museum, Wenen)

21

geen afbeelding

Vz. A1 Ref. - zie *Normanby* blz.
 Kz. **CONSAECRATIO** 141 nr. 65 (Vjesnik
 Arheološkog
 Altaar 3Db Museja u Zagreb, te
 - / - // Q Zagreb)

22

Vz. B1 Ref. X S 162d 4
 Kz. **CONSAECRATIO**
 Altaar 3Db
 - / - // Q

23

geen afbeelding

Vz. D2 Ref. - zie *Normanby* blz.
 Kz. **CONSAECRATIO** 141 nr. 66
 Altaar 3Db (Kunsthistorisches
 - / - // Q Museum, Wenen)

24

Vz. A1 Ref. X S 161a 1
 Kz. **CONSECRATIO** X V 10901 (5)
 Altaar 3Db
 - / - // P

25

geen afbeelding

Vz. A3 Ref. - zie *Normanby* blz.
 Kz. **CONSECRATIO** 141 nr. 50 (Vjesnik
 Arheološkog
 Altaar 3Db Museja u Zagreb, te
 - / - // P Zagreb)

26

Vz. B1 Ref. X V 10909 (2)
 Kz. **CONSECRATIO**
 Altaar 3Db
 - / - // P

27

Vz. A1 Ref. X **V 10912**
Kz. **CONSECRATIO**

Altaar 3Db
- / - // **S**

28

geen afbeelding

Vz. A1 Ref. - muntvondst van
Kz. **CONSECRATIO** Maltby
Altaar 3Db (?) - zie *Normanby* blz.
141 nr. 61
(Kunsthistorisches
Museum, Wenen)

- / - // **T**

29

Vz. A1 Ref. X **S 161a 4**
Kz. **CONSECRATIO** X O C.D.12 (1)

Altaar 3Dd
- / - // **Q**

E Muntplaats: Cyzicus

I

Vz.: DIVO CLAVDIO

consecratiemunten met vermelding op Vz. en Kz.

1

Vz. A1 (•) Ref. X **G Hirsch Nachf.**
Kz. **CONSACRATIO** veil. **147/616**

Altaar 1a
- / - // -

2

Vz. A1 (•) Ref. X Q 356
Kz. **CONSACRATIO** X **T 2830**, 2833 &
2834
X V 10925

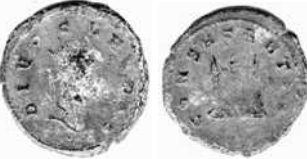

Altaar 1b
- / - // -

3

Vz. A1 (••) Ref. X **T 2842** & 28425
Kz. **CONSACRATIO**

Altaar 1b
- / - // -

4		Vz. D2 (•) Ref. - A 1155 (1) Kz. CONSACRATIO Altaar 1b - / - / -
	geen afbeelding	
5		Vz. A1 (-) Ref. X V <u>10926</u> (1) Kz. CONSACRATIO Altaar 3Aa - / - / -
6		Vz. A1 (•) Ref. X Y <u>198.H.5</u> (1) Kz. CONSACRATIO Altaar 3Ab - / - / -
7		Vz. A1 (-) Ref. - zie <i>Normanby</i> blz. Kz. CONSACRATIO 142 nr. 89 Altaar 3D (?) (Kunsthistorisches - / - / - Museum, Wenen)
	geen afbeelding	
8		Vz. A1 (•••) Ref. - A 1152 (1) Kz. CONSACRATIO Altaar 3Db (?) - / - / -
	geen afbeelding	
9		Vz. A1 (-) Ref. X Q <u>355</u> Kz. CONSACRATIO X T 2850 Altaar 4B - / - / -
10		Vz. A1 (•) Ref. X S <u>288a 1</u> (1) Kz. CONSACRATIO X S 288a 2 (1) Altaar 4B X V 10924 (1) - / - / -

11

Vz. A1 (••) Ref. X **V 10927**
Kz. CONSACRATIO

Altaar 4B
 - / - / -

12

Vz. A1 (••) Ref. X **T 2839**
Kz. CONSACRATIO

Altaar 4C
 - / - / -

13

Vz. A1 (-) Ref. - A 1150 (1)
Kz. CONSACRATIO X V 10928 (1)

Arend 1a
 - / - / -

14

Vz. A1 (•) Ref. X **S 286a 1**
Kz. CONSACRATIO - zie *Normanby* blz.
 142 nr. 104
 (Kunsthistorisches
 Museum, Wenen)

Arend 1a
 - / - / -

15

Vz. A1 (••) Ref. X **S 286a 2**
Kz. CONSACRATIO X T 2820 (1)

Arend 1a
 - / - / -

16

geen afbeelding

Vz. A1 (•••) Ref. - T 2824 (1)
Kz. CONSACRATIO

Arend 1a (?)
 - / - / -

17

Vz. A1 Ref. X **Privé verzameling**
Kz. CONSACRATIO

Arend 2a
 - / - / -

18		Vz. A1 (•)
Kz. CONSACRATIO
Arend 2a
- / - / -	Ref. X T 2814 (1)
19		Vz. A1 (••)
Kz. CONSACRATIO
Arend 2a
- / - / -	Ref. - A 1151 (4)
X B 1145 (1)
- D (2)
X S 285a 2 (1)
20		Vz. A1 (-)
Kz. CONSACRATIO
Arend 3
- / - / -	Ref. X V 10929 (1)
21		Vz. A1 (••)
Kz. CONSACRATIO
Arend 3
- / - / -	Ref. X S 285a 2 (3)
X T 2815 (5)
- Y 198.H.2 (1)
22		Vz. A1 (•••)
Kz. CONSACRATIO
Arend 3
- / - / -	Ref. X T 2821 (2)
- Y 198.H.3 (1)
23		Vz. A3 (••)
Kz. CONSACRATIO
Arend 3
- / - / -	Ref. X S 285b 2
- zie <i>Normanby</i> blz.
142 nr. 95
(Kunsthistorisches
Museum, Wenen)
24		Vz. A3 (•••)
Kz. CONSACRATIO
Arend 3
- / - / -	Ref. X T 2823 (1)

- 25
geen afbeelding
-
- Vz. A1 (•) Ref. - Kunsthistorisches
Kz. **CONSCRATIO** Museum, Wenen,
Brandstapel 1 (?) zie *Normanby* blz.
- / - // - 142 nr. 68
-
- 26
-
- Vz. A1 (••) Ref. X S 290b 2
Kz. **CONSCRATIO** X S 290a 2
Brandstapel 1 X **verz. Ph. Gysen nr. 69**
- / - // - - zie *Normanby* blz.
142 nr. 70
(Kunsthistorisches
Museum, Wenen)
-
- 27
-
- Vz. A1 (•••) Ref. X **Ebay 2221620918**
Kz. **CONSCRATIO** - zie *Normanby* blz.
Brandstapel 1 142 nr. 71
- / - // - (Kunsthistorisches
Museum, Wenen)
-
- 28
-
- Vz. A3 (•••) Ref. X **T 2855** (2)
Kz. **CONSCRATIO** - Y 198.H.7 (1)
Brandstapel 1
- / - // -
-
- 29
-
- Vz. A1 (-) Ref. X **F 58/11**
Kz. **CONSCRATIO** X V 1921 (1)
Brandstapel 2 - zie *Normanby* blz.
- / - // - 142 nr. 75 (Ny
Carlsberg Glypto-
thek, Kopenhagen)
-
- 30
-
- Vz. A1 (••) Ref. X **Privé verzameling**
Kz. **CONSCRATIO**
Brandstapel 3
- / - // -
-

31		Vz. A1 (•••) Ref. X Gorny & Mosch
Kz. CONSECRATIO Giessen veil.
Brandstapel 5 <u>108/2032</u>
- / - / -
32		Vz. A1 (•) Ref. X S 289a 1
Kz. CONSECRATIO X T 2835 & 2837
Altaar 1b X V 10922 (1)
- / - / - X Y 198.H.4 (1)
33		Vz. A1 (••) Ref. X Y 198.H.6 (1)
Kz. CONSECRATIO
Altaar 1b
- / - / -
34		Vz. D2 (•) Ref. X S 289d 1
Kz. CONSECRATIO X V 1092
Altaar 1b
- / - / -
35	geen afbeelding	Vz. A1 (•••) Ref. - I 2126 (1)
Kz. CONSECRATIO
Altaar 3Db (?)
- / - / -
36		Vz. A1 (•?) Ref. X <u>Privé verzameling</u>
Kz. CONSECRATIO
Altaar 4B
- / - / -
37		Vz. A1 (••) Ref. - A 1154 (2)
Kz. CONSECRATIO X B 1145 (1)
Arend 2a X S 287a 2
- / - / -

38

Vz. A3 (••) Ref. X S 287b 2Kz. **CONSECRATIO**

Arend 3

- / - / -

39

Vz. A1 (•••) Ref. X S 291a 3

Kz. **CONSECRATIO** X Privé verzameling

Brandstapel 3

- / - / -

40

Vz. A1 (•••) Ref. X B 1144 (1)Kz. **CONSECRATIO**

Brandstapel 4

- / - / -

40a

Vz. A1 (••) Ref. X Ebay 8377160695Kz. **CONSECRATIO**

Brandstapel 6

- / - / -

41

Vz. A1 (•••) Ref. X F 58/12Kz. **CONSECRATIO**

Brandstapel 6

- / - / -

Tot slot wens ik te beklemtonen, dat dit overzicht slechts de types betreft, waarbij voor- EN keerzijde verwijzen naar DIVVS en naar CONSECRATIO. Het boek *Munten van Claudius II en Quintillus, inclusief hun consecratiepunten* bevat een overzicht van 250 consecratiepunten + hybride munten + 45 munten geslagen onder Constantijn de Grote op naam van diens grootoom.

BIBLIOGRAFIE

R. GÖBL. *Die Münzprägung des Kaisers Aurelianus (270/275)*. 2 delen. Wenen 1993.

Jérôme MAIRAT. *Le monnayage de Claude II le Gothique et de Quintille*, in *Rome XIII* door de C.G.B., 2002.

S. ROBERTSON. *Roman Imperial Coins in the Hunter Coin Cabinet (Glasgow). Deel IV. Valerian I to Allectus*. Oxford, 1978, p. lxxvii-lxxxvi + 69-85 + Pl.

Peter N. SCHULTEN. *Die Typologie der römischen Konsekrations-prägungen*. Frankfurt 1979.

Eddy SCHUTYSER. *Munten van Claudius II en Quintillus, inclusief hun consecratiemunten*. Oostkamp 2005.

Andreas ALFÖLDI. *Studien zur Geschichte der Weltkrise des 3. Jahrhunderts nach Christus*. Wissenschaftliche Buchgesellschaft Darmstadt 1967, *Die Römische Münzprägung und die historischen Ereignisse im Osten zwischen 260 und 270 n. Chr.* p. 155-210 + Pl. (Zie ook Berythus IV, 1, 1938, p. 47-92).

Hélène HUVELIN. *L'Atelier d'Antioche sous Claude II le Gothique*, in *Quaderni ticinesi di numismatica e antichità classiche*. Lugano, 1990 Vol. XIX, p. 253-271.

Muntvondsten

Z. BARCSAY-AMANT. *The Hoard of Komin (Antoniniani of the 3rd Century A.D.)*. *Dissertationes Pannonicae*, 2de serie nr 5. Budapest 1937, p. 13-15 + Pl.

Pierre BASTIEN & H.G. PFLAUM. *Le trouvaille de monnaies à Thibouville*, in *Gallia* 19. 1961, p. 86-104 + Pl.

Roger BLAND & Andrew BURNETT. *The Normanby Hoard and other Roman coin hoards. Coin Hoards from Roman Britain. vol. VIII*. The trustees of the British Museum. 1988.

J.B. GIARD. *Ripostiglio dela Venera, Gordiano III – Quintillo*. Vol. 1. Rome, L'Erma di Bretschneider. 1995, p. 79-133 + Pl.

J. GRICOURT. *Le trésor de Bavay. Trésors monétaires et plaques-boucles de la Gaule romaine, XII. Supplément à Gallia*. Paris 1958, p. 32-57 en 88-105 + Pl.

Peter KOS. *Ig, a Hoard of 3th Century Antoniniani. Situla, Dissertationes Musei Nationalis Labacensis N° 29*. Ljubljana 1991, p. 48-53 + 89-98 + Pl.

P. LE GENTILHOMME. *La trouvaille de La Vineuse*. *Revue Numismatique (Fr.)*, 1942, p. 23-102 + Pl.

H.G. PFLAUM & P. BASTIEN. *La trouvaille de Çanakkale (Turquie)*. Reeks "Numismatique Romaine" IV. Editions Cultura. Wetteren 1969.

Ruprecht ZIEGLER. *Der Schatzfund von Brauweiler*. Rheinland-Verlag GmbH, Köln 1983, p. 16-30 + 107-115 + Pl.

Diverse veilingcatalogi en prijslijsten.

Via Internet

Ancient Coins Canada Inc.
 Ancient Eastern Coinage
 Ancient Imports
 Beast Coins
 C.G.B.
 Classical Numismatic Group
 Dirty Old Coins
 Ebay
 Forum Ancient Coins
 Imperial Coins
 VAuctions
 VCoins. e.a.

VOETNOTEN

- ¹ We kunnen veronderstellen dat het atelier te Antiochia eveneens consecratiemunten geslagen heeft na de dood van Claudius II. Deze munten worden evenwel geklasseerd bij Claudius II zelf (!) en wel onder de derde emissie (zie H. Huvelin "L'Atelier D'Antioche sous Claude II").

Ter illustratie: ANTIOCHIA

Emissie IIIa

72

Vz. A1 1 Ref. X F 46/11 (?)
 Kz. **CONSECR AVG** X H 74 (?)

Jupiter en Juno

73

Vz. A3 1 Ref. X H 75
 Kz. **CONSECR AVG** - Parijs, Cab. des
 Méd., 11485

Jupiter en Juno

- / - / -

X **Privé verzameling**

Emissie IIIb

87

Vz. A1 Ref. X F 44/4
 Kz. **CONSECR AVG** X H 72

Jupiter en Juno

- / - / -

88

Vz. B1 I Ref. X **H 73**Kz. **CONSECR AVG**

Jupiter en Juno

- / - // -

88a

Vz. D2 Ref. X Münzen und

Kz. **CONSECR AVG** Medaillen

Jupiter en Juno

- / - // -

Deutschland

GmbH veil.

15/1062

X **Privé verzameling**

² Indeling: codering volgens “*Munten van Claudius II en Quintillus inclusief hun Consecratie-munten*”.

³ Idem.

⁴ De diversifiëring van de keerzijden van de betreffende consecratie-munten wordt in de numismatische literatuur stiefmoederlijk bedeed.

- De *brandstapel* wordt nauwelijks vermeld: RIC: *funeral pyre*, BMP: ?, rest: ??

- Wat de *arend* betreft houdt RIC halt bij volgende omschrijving:

Eagle to r. or l.

BMP kent volgende varianten:

Eagle

- 1 stg r., head turned l.
- 2 stg l., head turned r.
- 3 flying r., carrying Valerian II who is stg l., with his r. arm outstretched and holding transverse sceptre in l. hand.
- 4 stg r., on globe, head turned l., with wreath in beak.
- 5 stg. l. on globe, head turned r., between 2 standards.

waarbij de referenties 3, 4 en 5 niet van toepassing zijn op deze consecratie-munten.

Afgezien van de afbeelding 98m Oa (51) schenkt R. Göbl in zijn boek *Die Münzprägung des Kaisers Aurelianus* hier ook geen verdere aandacht aan de arend met lauwerkrans in de bek.

Z. Barcsay-Amant illustreert *The Hoard of Komin* met kleine rudimentaire tekeningetjes. Ook hier kent men slechts de arend, staande naar links of naar rechts. Onderscheid wordt evenwel gemaakt tussen een adelaar met geheven of niet geheven hoofd, varianten, die mijns inziens vrij dubieus zijn.

De rest van de numismatische werken beperkt zich tot de info van de BMP.

- Iets anders is het gesteld met de consecratiemunten met een *altaar*. Ook hier is de info in de RIC uitermate beperkt: hij geeft slechts “*Altar*”.

BMP is gelukkig iets genuanceerder:

Altar

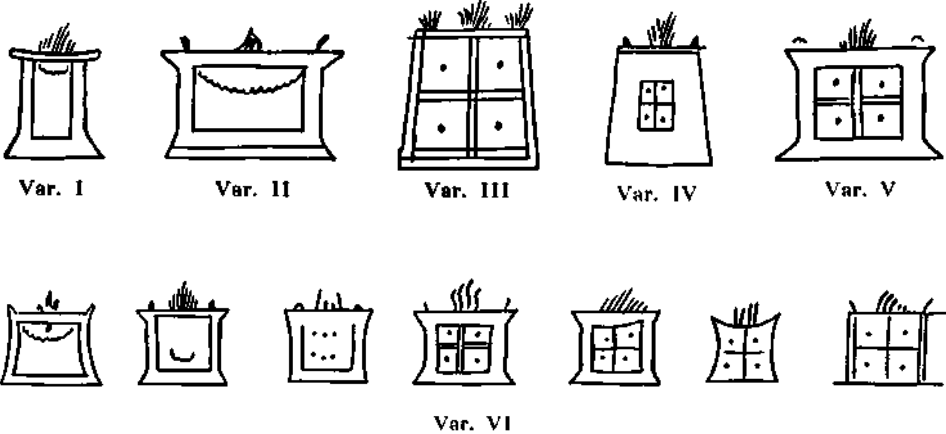
1 altar, with flame above.

1a as 1, altar drawn thus:

1b as 1, altar drawn thus:

Z. Barcsay-Amant toont een aantal altaartypes: een altaar met 4 of meerdere panelen, met guirlandes of met een krans.

Mooi werk werd geleverd door P. Bastien en H.G Pflaum. In hun artikel *La Trouvaille de Monnaies de Thibouville*, verschenen in 1961 in *Gallia 19*, maken zij een onderscheid tussen een aantal altaartypes (6 varianten) en schenken bovendien ook aandacht aan de grootte van het muntplaatje (onderscheid dat in dit artikel niet wordt gemaakt).

⁵ Niet van toepassing.

⁶ Niet van toepassing.